

АНДРІЙ ЛЮБКА

Вечір
у Гамбурзі

MERIDIAN CZERNOWITZ

Андрій Любка

Вечір у Стамбулі

Роман

Meridian Czernowitz

2025

**У цій книжці меншість подій, імен та
ситуацій вигадана чи навмисно перекру-
чена автором. Решту продиктувало життя.**

This world is mine for the taking.

Eminem

Полювання на дурника

Мене завербували настільки вміло, що я навіть не усвідомив, як став агентом українських спецслужб. Здавалося, йдеться про невеличку послугу. Ніхто не попередив, що за неї мене можуть вбити, якщо щось піде не так. А я, телепень, не допетрав, що якщо все піде так — мене все одно приборуть, аби замести сліди.

Треба визнати, вони подбали про те, щоб справити враження від самого початку. Сцена була наче вирізана з голлівудського блокбастера. Я саме ви-йшов зі спортивного комплексу «Зінедін» на околиці Ужгорода, де плавав тричі на тиждень. Перейшов кілька метрів до приміщення готелю, зайшов у ресторан і кивком голови одночасно привітався й за-мовив сніданок. Мене тут знали. У потемках зали безшумно охолоджував повітря кондиціонер, створюючи приємний контраст із розпеченим серпневим ранком назовні.

Я особливо любив приходити сюди влітку, коли спрагли водних розваг люди заповнювали відкриті водойми й басейни розважальних комплексів. У такі місяці цей спортивний басейн порожнів, тож можна було плавати на самоті. Тиша сприяла роздумам і концентрації. Зазвичай саме на плавальній доріжці завдовжки в 25 метрів я вигадував ідеї для своїх есеїв і сюжетні колізії для художніх творів.

Змінюючи стилі й темп, я пропливав два кілометри за годину, приймав душ і йшов у ресторан снідати. Взимку брав континентальний сніданок, а в теплу пору року любляв норвезький, з лососем і авокадо. До нього завжди замовляв апельсиново-грейпфрутовий фреш, подвійне еспресо і келишок коньяку «Тиса». Хтось би сказав, що алкоголь об одинадцятій ранку — це занадто, але я дотримувався думки, що краще пити вдень, а не ввечері. Щоб дати тілу й свідомості порозкошувати відкритою свободою й розслабленістю. Який сенс випити добрий напій і вкластися спати? Це так само, як із вродливою жінкою: кохатися з нею треба при світлі, щоб дати втіху очам.

Того ранку я длубався в тарілці виделкою, а в другій руці тримав телефон, читаючи новини з фронту. Задвигтів механізм під стелею, і я здивовано відвів погляд. На панорамні вікна опускалися непроглядні ролети. До зали увійшли двоє чоловіків

у чорному одязі й сонцезахисних окулярах. Під плечем у кожного висіла кобура з пістолетом. На мене вони не дивилися. Кельнерки вжедесь і слід загув.

Із протилежного боку до зали прямував худорлявий жилавий чоловік середніх років. Владний крок урочисто відлунював у тиші. Мені спало на думку, що це хтось із багатіїв чи кримінальних авторитетів, які полюбляли приїжджати сюди разом зі своїми футбольними клубами. Відколи почалася війна, тиловий Ужгород почав приваблювати сильних світу сього — з усіма позитивними й негативними наслідками.

Чоловік ішов прямо до мене. Дивився незворушно, без емоцій. Я почувався ні в сих ні в тих — припинив жувати, виделка застигла в руці. Не розумів, чи загрожує мені небезпека. Треба тікати чи приязно усміхнутися? Може, цей багатій просто хоче привітатися зі знаменитим письменником?

— Доброго дня, пане Арсене, — безбарвним голосом сказав він, підійшовши до столу.

Я кивнув головою. У повітрі застигла напруга, яка матеріалізувалася в моєму горлі клубком і заважала скотнути слину. Тим часом ролети опустилися, й зала потонула в потемках, які розсіювало тільки світло з лобі готелю. Гевали з пістолетами застигли біля дверей і через свої чорні окуляри дивилися в темний зал. Безмозкі тварини.

Не питаючи дозволу, незнайомець відсунув стілець і сів до столу боком, щоб випростати ноги. Взутий у стильні замшеві мокасини, вбраний у темно-сині джинси й світлу футболку поло, він скидався на людину, що після цілого дня на пляжі вийшла на променад портовим містом. Зневажливо кинувши оком на мій коньяк, він простягнув руку до кошика з тостами, взяв шматок і вмочив хліб у жовток яйця на моїй тарілці.

— Ніколи б не подумав, що в такому місці може бути смачно, — сказав він, наближаючи хліб до рота.

Свіжий жовток розтікався по шматку й ось-ось мав скрапнути на джинси незнайомця, тож йому довелося швидко нахилитися до столу й дещо незграбно вполювати губами їжу. Це зруйнувало кінематографічний ефект його появи і вивело мене із заціпеніння.

— Якщо ви голодний, я можу замовити вам ще одну порцію, — звична самовпевненість поверталася до мене.

Чоловік глянув на мене спідлоба й поблажливо усміхнувся, ніби знав, що я відповім йому саме так. Блефував, начебто все й далі йде за його планом. Щоб закріпити це враження, він знову потягнувся шматком хліба до моєї тарілки.

— Беріть і рибу, разом смачніше. Лосось не свіжий, він з вакуумного пакування, але сіль усе це

приховує, — я знову був собою, тож рукою підсунув тарілку ближче до незнайомця. Тепер не він панував над ситуацією, демонструючи свою силу й пасивну агресію, а я віддавав йому недоїдки зі свого столу: — Якщо хочете, я попрошу запакувати вам решту з собою.

Незнайомець знову всміхнувся. Охоронці незворушно стояли, напруживши біцепси під натягнутими футболками. Я вже хотів відпустити жарт про те, що можу нагодувати і їх, але візаві мене випередив:

— Пане Арсене, приємно познайомитися, — тепер його голос набув ділових ноток.

— Не можу відповісти вам тим самим, — відрубав я, витираючи кутики уст серветкою.

Це був знак, що мою трапезу закінчено.

— Не гнівайтесь, я ваш друг, — промовив чоловік, витер руку й сягнув по щось у задню кишеню джинсів.

На мить перед моїм обличчям зблиснуло посвідчення з гербом України на шкіряній палітурці і фотографією всередині, але через напівморок я нічого не встиг розгледіти. Либонь, так і було задумано.

— Віктор Тимченко, підполковник Служби безпеки України, — представився чоловік.

Я відкинувся на спинку крісла й уважно глянув на нього. Рівномірно, наче навмисно, засмагла

шкіра, коротка зачіска, ідеально поголене обличчя, відкрите чоло й глибоко посажені тьмяні очі, що сканували мене некліпно. Років сорок, але, може, й трохи більше: вік приховувала бездоганна фізична форма. Лаконічний годинник на лівій руці. Загалом, образ досить екстравагантний, як на офіцера української спецслужби. Мокасини, поло, показна доглянутість — так радше міг би виглядати жиголо, а не офіцер СБУ, приречений характером держави, яку мав берегти, на вічний маятник між праведним безгрошів'ям і спокусою рекету.

— Я маю до вас важливу справу, — мовив він і присунувся ближче до столу.

Я продовжував мовчати, обравши оборонну тактику. Що такого міг я накоїти? Їзда автомобілем після ранкового коньяку? Неповна сплата податків із західних гонорарів після публікації моїх книжок? Чи, може, київський високопоставлений урядовець пронюхав, що я сплю з його дружиною, яка з дітьми евакуювалася до мирного Ужгорода, і постановив відомстити?

— Я вас слухаю, — сказав я й зітхнув уголос так, щоб показати, як мені, людині популярній і впливовій, у печінках сидять різні важливі справи.

Підполковник навпроти мене зробив виразну паузу, щоб своїм наступним словам надати більшої значущості. Я опанував себе, і мені ця ситуація почала здаватися обурливою. Подумки я вже

готувався виставити їх надвір і пригрозити публічним скандалом. У робочий час за кошти платників податків розгулювати тиловим містом і їсти з тарілки письменника — це точно місія спецслужби?

— Нам потрібна від вас невеличка послуга, пане Арсене.

— Нам — це кому?

— Україні.

— Звучить занадто пафосно, у книжку я б таке не пропустив, — примружився я. — Переходьте до справи.

— Пане Арсене, справа надзвичайно проста. Через два тижні у вас виступ у Стамбулі, правильно?

— Так і є.

— Ми б хотіли попросити вас про одну послугу в цьому місті.

— Ми — це хто? Ви говорите як англійська королева, — примирливо усміхнувся я; мені хотілося, щоб саме я задавав тон розмові, стилістика завжди керує ходом бесіди.

— Ми — це управління контррозвідки Служби безпеки України. Так зване «5-те управління». Ви могли чути про нашу роботу, — з гордістю відповів Віктор Тимченко.

— Міг чути, а міг і не чути, — сказав я, намагаючись пригадати щось про це управління, але даремно. — Чим саме я можу допомогти?

— Ви знаний письменник, багато, навіть під час війни, подорожуєте світом, — сказав підполковник так, ніби це особисто його заслуга і я маю бути йому до скону вдячний. — Ось зараз ви плануєте поїздку до Туреччини, де будете розповідати про свій новий історичний роман, пов'язаний з постаттю Михайла Чайковського. Ваш головний герой добре відомий туркам, це Садик-паша, українець, який прийняв іслам і служив султану, зокрема й під час Кримської війни в 1850-х роках, тобто воював проти Росії. Йдеться про тему й персонажа, які самі собою цікаві туркам, адже це частина і їхньої історії та культури. Вас запрошує на виступ турецький Пен-клуб, вони ще минулого місяця розпочали анонсування події. У вас буде виступ для турецької аудиторії, зустріч із зацікавленими науковими й студентськими колами в університеті, заплановано також формат івенту з тамтешньою українською діаспорою, адже все це відбуватиметься якраз в околицях Дня Незалежності України. Словом, у вас буде кілька чудових і насичених днів у Стамбулі.

— Я був би вдячним, якби ви розповіли мені щось таке, чого я сам не знаю, — дещо роздратовано зреагував я, оскільки офіцер виразно дав зрозуміти, що йому відомо значно більше, ніж можна видобути з відкритих джерел. Про деякі деталі, зокрема про університет, який влітку не працює,

але запрошував мене на літню школу, і про українську діаспору я ще тільки вів переговори з організаторами. Невже він має доступ до моєї поштової скриньки?

— Не поспішайте, пане Арсене. Я змалювую вам загальну картину, щоб ви краще розуміли логіку. Повторюся: ви — відома людина, вас самі турки запросили в Стамбул, у вас запланована серія активностей. Таких же, як відбуваються в інших містах, куди ви їдете. Ось нещодавно в Стокгольмі ви провели п'ять днів: презентація, панельна дискусія, кілька інтерв'ю, зустріч з діаспорою, вечір з організаторами, беркицяння з Агатою з Польського інституту, — останні слова Тимченко вимовив сухо й погрозливо.

— Це не ваша справа! — відрубав я, відчуваючи, як мені бракне повітря.

Отже, він знає про Агату. У Стокгольмі я був у червні, минуло два місяці. Це означає, що вони стежать за мною досить давно. Навіть за кордоном. Або ж, що більш вірогідно, читають і мою пошту, і месенджери, там же все є. Навряд чи Агата має до них стосунок: ми познайомилися ще 10 років тому у Варшаві, де вона працювала в одному з музеїв, де я виступав на фестивалі. Ми того вечора добряче випили й опинилися в ліжку. Нічого кримінального, обоє на той час були несімейними. А після

того бачилися ще кілька разів — у Варшаві, а згодом і в Гамбургу та Стокгольмі, де жінка працювала у філіях Польського інституту. Ми не близькі, просто багаторічний флірт і можливість за нагоди мати добрий секс без наслідків. Ми ніколи не з'їжджалися кудись навмисно для побачень, усе траплялося, тільки якщо випадково опинялися в одному місті...

— Звісно, що не наша. Тобто не моя, — повільно, розкошуючи владою, яку дає йому знання, продовжив Тимченко. — Можливо, це справа вашої дружини, але нас це також не стосується.

Ця шпилька вже точно була зайвою. Занадто дешево вони хотіли мене взяти. Цей підполковник явно недооцінював, скільки галасу може здійснити відомий письменник, якщо захоче у своїх соцмережах розказати про невиправданий тиск з боку спецслужб.

— У мене обмаль часу, — сказав я правду. — Після сніданку я зазвичай працюю.

— Звісно, пане Арсене. Ви відвозите доньку в садок, тоді приїжджаєте в басейн, плаваєте тут завжди рівно годину, приймаєте душ і приходите сюди снідати. Сніданок розтягується на годину, ви читаете новини, п'єте каву й коньяк, а тоді їдете додому і три-чотири години працюєте за комп'ютером. Ми знаємо ваш типовий розклад.

Так, сказане ним було правдою. Але не таємницею: здається, я навіть в якомусь інтерв'ю розповідав про свої щоденні ритуали. Лише систематичність приводить до успіху, тому я завжди намагався вибудувати певні алгоритми в житті й роботі. Зранку я пробуджував тіло фізичними вправами, тоді годував його й прискорював мозок кавою з коньяком, після чого повертався додому й кілька годин працював. У цей момент вимикав усі канали зв'язку і скільки було змоги відтягував обід, бо працювати головою завжди краще голодним. Завдяки такому підходу за три-чотири години роботи мені вдавалося зробити більше, ніж іншим за цілий робочий день. Колись я працював і вночі, але відколи народилися діти й змінився розпорядок дня, це стало дуже обтяжливим. Я потягнувся до склянки, допив фреш і взяв бокастий келишок із коньяком — хай гріється в долоні, розпрямлює запах.

— Отож до суті справи, — продовжив підполковник. — У нас є певні інтереси в Стамбулі саме в ті дні, коли там будете ви. Для цього ми б могли направити туди наших людей, але це дуже ризиковано, оскільки треба створювати прикриття й вигадувати легенду. Для делікатних завдань це клопіткий процес. Тим паче в Туреччині, країні, яка грає в нейтральність, одночасно співпрацюючи і з нами, і з Росією. Хоча по факту політично залишається

проросійською, тож кожную нашу помилку використає проти нас. Тому нам дуже зручно було б мати на місці людину, яка опинилася там у природний спосіб, ще й на запрошення турків. Це практично неможливо відслідкувати, не викликає підозр, що неабияк розширює поле для операційного маневру.

— Не зовсім вас розумію. Я письменник, а не шпигун. Про які «операційні маневри» може йтися?

— Це якраз ідеально, що ви письменник. Шпигун би з таким не впорався. Бо за ним полюють інші шпигуни і всі можливі служби. Ви ж — людина, яка за професією завжди достатньо далеко від влади й держави. Незалежна людина з власною думкою, яка найбільше цінує свою свободу. Саме це, а не гонорари з книжок, є вашим найбільшим капіталом. Вам довіряє суспільство, вас знають люди, у вас немає потреби служити за зарплатню якійсь установі чи партії. Це усвідомлюють усі, тому ви не викликаєте підозр, вам не потрібне прикриття.

— Правильно, я ціную свою свободу і не збираюся нею поступатися. Ви абсолютно слушно зауважили, що саме незалежність є моєю силою, тому я точно не маю намірів її втрачати. Зокрема — через роботу на вас. Без огляду на Аґату чи ще якісь дешеві шантажі, — сказав я, максимально чітко карбуючи слова.

Тимченко витягнув із джинсів пачку сигарет «Marlboro» і підкурих запальничкою «Zippo». Мовби демонстрував, що йому начхати на правила. Мене це здивувало: він виглядав занадто здоровим і доглянутим, як на курця. Можливо, це був його трюк, який мав показати владу. Мені ж воно знову видалося дешевим.

— Шантаж тут ні до чого. Ми справді поважаємо вас і той внесок, який ви робите у поширення правди про злочинну війну Росії проти України в світі. Вас слухають, вас чують. Ми з вами зовсім не вороги, а союзники. Якщо я й сказав щось неприємне вам, то тільки для того, щоб засвідчити: ми добре готувалися і все неодноразово обмізкували. Нам було важливо переконатися, що ви здатні на такі послуги, ще до того, як ми про них вас попросимо.

— А на підставі чого ви взагалі вирішили, що я можу на щось таке погодитися? — запитав я й зробив маленький ковток коньяку, який приємно обпік мені ротову порожнину й зігрів стравохід.

— На підставі аналізу вашого психологічного портрета. Вивчивши вас і ваші життєві принципи, ми зрозуміли, що купити вас не вдасться. На тиск чи шантаж ви відповісте агресією — і діла не буде. Зате вас можна переконати раціональними аргументами. Можна додати ще й трохи емоцій для закріплення результату.

— Яких?

— Сорому. Ви популярний письменник і важливий голос України. Завдяки цьому ви зібрали досить багато грошей для української армії, купили чимало корисного, самі неодноразово їздили на фронт. Ваш благодійний фонд має чудову репутацію, вас люблять люди і щиро поважають військові.

— І за що ж я маю відчувати сором? — спитав я, знову пригубивши коньяк.

— За коньяк, — різонув по-живому Тимченко. — За те, що ви живий. За те, що зранку плавали в басейні. Обіймали доньку. За те, що через два тижні поїдете за кордон, будете тусуватися в чудових колах, відвідувати класні ресторани. За те, що через інтерес до України вас частіше перекладають і друкують за кордоном, тобто за роки війни ваші заробітки зросли вдвічі. А в цей час ваші друзі гниють в окопах. Багато ваших знайомих загинули, ви й самі ходили на похорони. Ви живете тут, бо вони там. Зрозумійте правильно: ви багато робите для України й ЗСУ, але є сотні тисяч чоловіків, які роблять більше й важливіше. Ви чоловік призовного віку, підстав для відстрочки у вас немає, але ви тут, а вони там.

— Ви погрожуєте мені мобілізацією? — з полегшенням видихнув я, бо вже не раз у тій чи іншій ситуації від людей у м'яких кріслах чув подібні натяки

й пропозицію вимінати мою політичну лояльність на немобілізацію; принаймні це була відома мені гра, і я, здалося, нарешті зрозумів, куди хилить Тимченко.

— Ні, я з інших служб, ми свою роботу робимо тонше, — самовдоволено всміхнувся він. — Я не погрожую й не шантажую, навпаки — я пропоную вам вихід. Вас, як і будь-яку нормальну людину, мучить сумління за те, що ви тут. Адже це несправедливо. Так, ви корисніший тут, сумнівів немає, але все одно ця тінь лягає на вас, а власні докори роз'їдають зсередини. Це нормально, це частина тягаря, який психологи називають «провиною вцілілих». Ви не винні в смерті чи стражданнях інших людей, але вам важко, боляче — і так, соромно. Бо ви живий, бо ви в теплі, бо п'єте коньяк. Таку ж провину відчують військові, які повернулися із завдання, а їхні побратими — ні. Тут мова про совісність і порядність, а не про географію чи майновий статус. Наш висновок: вас це мучить.

— Припустимо, що так, — сказав я правду.

— І ми пропонуємо вам шанс позбутися відчуття провини. Зробити щось корисне. Не для мене чи для себе — для України. В цей час кожен має наближати перемогу. І ви можете прислужитися не тільки словом. Це чесна, справедлива й відповідальна пропозиція. Не йдеться про жодні компроміси

із совістю. Це ж не Радянський Союз, де кагебе вербувало письменників і змушувало писати доноси на колег. Ви просто допомагаєте своїй державі в скрутний час, коли війна може все тут знищити. Ви не стаєте агентом, не переходите на службу, просто із власної згоди виконуєте невеличку роботу для нас, української спецслужби. Роботу, яка вам сподобається, яка є морально правильною, — здавалося, Тимченко говорив щиро і сам вірив у свої слова.

Я пильно глянув йому в очі. Підніс келих до губ, ковтнув, а потім перехилив його повністю. Я люблю коньяк за тепло і терпкість, за післясмак. Це есенція вина, квінтесенція сонця й землі. П'ятдесят мілілітрів, не більше — щоб розігнати думки і кров.

Тимченко сидів навпроти і терпляче чекав моєї відповіді. Він не викликав у мене відрази чи страху, але й симпатій також не пробуджував. Я не міг розкусити його гру, не знав, чи справді він чесна людина. Багато років за СБУ волочився такий корупційний шлейф, що людина з доброю репутацією воліла триматися від цієї служби подалі. Війна, звісно, все змінила, однак чим займався цей чоловік у минулому?

— Але хіба ж я надаюся до чогось такого? — спитав я. — Цивільний, немолодий, без спеціальної підготовки. До того ж мене легко впізнати, а специфіка вашої роботи передбачає тінь.

— Досконало надаєтеся. Ви багато подорожуєте в справах, вхожі у владні й мистецькі кола тих країн, куди прибуваєте. У вас чудове самовладання, адже публічні виступи — це акторство, ви вмієте носити маски і легко їх змінюєте. Ви вродливий, маєте природний шарм, вмієте цим користуватися, щоб зачаровувати людей. У міру цинічний, трохи азартний. Так, вам тридцять сім років, але ви в непоганій формі, без зайвої ваги, регулярно займаєтеся плаванням. Ваш статус, як я вже казав, робить вас незалежним. Ви небідна людина, багато чого можете собі дозволити. Через письменницькі зв'язки у вас є змога швидко будувати контактні бази й виходити на потрібних людей у різних країнах. Говорите іноземними мовами. Ви відданий праці й дисципліні, тобто на вас можна покластися. Але загалом ви творча людина, хаотична, емоційна, тобто вас складно запідозрити в роботі на спецслужби. Маєте недоліки, як усі смертні, це теж добре.

— Ви про слабкість до алкоголю?

— До жінок, — виправив мене співрозмовник. — Ваше невпорядковане статеве життя личить письменнику, але є справжньою загрозою для агента. Це тільки у фільмах шпигуни сплять направо й наліво, а в житті треба дбати про гігієну й безпеку своїх контактів. І я не про презервативи. Тому це вас радше камуфлює, ніж видає. Що стосується алкоголю,

то письменник мусить пити, інакше вам ніхто не повірить. Головне знати міру, щоб це не впливало на пильність і ухвалення рішень. Одне слово, конкретно для цього завдання ви нам ідеально пасуєте.

Цікаво, чи він усіх так вправно спокушає. Просто облесник: перерахував усі мої риси, включно з недоліками, в компліментарному стилі. Мабуть, таки знається на психології.

— А можна поцікавитися, як давно ви за мною стежите?

— Не стежимо, а спостерігаємо, бо для стеження потрібна санкція суду. Спостерігаємо досить давно, почали ще задовго до повномасштабного вторгнення, але раніше не було оперативної необхідності задіювати вас. Уперше ви потрапили на наші радары в зовсім іншому світлі: ми переживали, що вас могла завербувати іноземна розвідка. У вас було досить багато контактів з німецькими парламентарями, вас часто запрошували і щедро платили за виступи, а ми ж контррозвідка, мусимо все бачити.

— А що я маю зробити?

— Нічого складного чи небезпечного. Летите в Стамбул і там виконуєте кілька наших вказівок. Будете нашими очима. Все законно, просто спостерігаєте і передаєте інформацію нам у режимі реального часу. Ніяких спеціальних скілів чи засобів вам не треба, вистачить смартфона й ватсапа,

завдання просте, повністю під силу цивільній людині.

— А за чим мають стежити ваші очі в Стамбулі?

— За росіянином, який буде в ці дні там. Це воєнний злочинець, заступник командира частини, яка запускає ракети по цивільних об'єктах в Україні. Мерзотник. Він відпочиватиме в Стамбулі, і нам цікаво, чи не буде в нього якихось незапланованих контактів — можливо, з турками. Можливо, ще дещо. Нам усе цікаво. За ним будуть стежити й інші, там є наші люди. Але будуть точки, куди їм важко потрапити непоміченими. Коротше кажучи, ми вас підселимо до нього в розкішний готель над Босфором.

Розділ 2

Турецька бранка

Готель над Босфором ламав мій план.

План мав ім'я Анна. Мій улюблений план.

Ми познайомилися три роки тому в Парижі. Вона підійшла після мого виступу на фестивалі і підсунула книжку по автографу. Я сидів за столом і по черзі підписував простягнуті до мене фоліанти. Питання про ім'я, дружня усмішка, розчерк ручкою і дата, кільканадцять секунд на все. Хотілося чимшвидше усе завершити і перейти в бар, щоб змочити горло прохолодним шаблі.

— До речі, я теж з України, — промовив приємний дівочий голос наді мною.

Я підвів погляд — і зрозумів, що хочу продовжити розмову:

— А як вас звати?

— Анна.

— Як княгиню київську Анну Ярославну, королеву Франції. Вам би личила корона, — сказав я правду і взявся підписувати примірник книги.

«Королеві Франції Анні на згадку про нашу першу зустріч у Парижі. Арсен Лемак, 21.09.2021, Париж». Дівчина взяла книгу, заглянула під палітурку, прочитала підпис і зашарілася.

— Ви маєте на увазі, що якщо це перша зустріч, то буде також і друга? — грайливо спитала вона і з викликом глянула мені в очі.

Я усміхнувся у відповідь і використав цю паузу, щоб уважніше розглянути незнайомку. Молода тендітна дівчина з темно-карими очима й довгим волоссям кольору золотавої міді. Пружна шкіра, яка часто бачить і любить сонце, звабливо полискувала засмагою. Білі зубки сяяли у відкритій, щирій усмішці. Маленький носик і акуратний рот, оперезаний скромно напomadженими губами. Фігура балерини, в якій видно кожную кісточку плечей і ключиць, продовгуваті худенькі пальці, підліткові колінця. Делікатні округлості маленьких грудей. На ній не було прикрас, жодних кульчиків чи кілець, лише срібний браслет над щиколоткою лівої ноги. На тонесенькому ланцюжку з нього виповзала змійка, яка ритмічно розгойдувалася в такт кожному руху. У найпершу мить, коли я побачив ту змійку, мені захотілося вхопити її губами в якійсь пікантній ситуації. Цей раптовий образ так пластично виринув у моїй уяві, що я навіть відчув, як на мене напочує хвиля збудження.

Вбрана у легку суконку в квіти і взута у білі кеди, Анна скидалася на романтичну студентку. Флірт із такою має бути дуже обережний, щоб не сполохати завчасно.

— Усе можливо, я часом буваю у Франції, — нейтрально відповів я.

Дівчина чемно всміхнулася і вже збиралася йти, тож я прожогом зупинив її:

— Зачекайте, у мене є до вас кілька запитань, якщо дозволите. Усього дві хвилинки вашого часу. Я зараз закінчу підписувати і приєднаюся до вас.

Дівчина з інтересом глянула на мене. Здавалося, вона хоче щось сказати, але перед нею вже пхалася якась окуляриста французька бабуса з моїм найновішим романом у руках, тож Анна лише кивнула й відійшла трохи набік, де взялася розглядати брошуру з програмою фестивалю.

Я загалом швидко підписую книжки і не дуже люблю цю справу, хоч попервах, на початку кар'єри, вона й тішила моє его, проте цього разу я бив усі світові рекорди з роздавання автографів. Часом, коли в мене є настрій, я запитую ім'я читача і навіть пишу якесь побажання, але тепер я просто розмашисто ставив підпис і рішуче закривав книгу. Дуже не хотілося, щоб Анна встигла втекти.

Упоравшись, я підвівся, сховав ручку у внутрішню кишеню піджака, вдягнув сонцезахисні

окуляри і дістав із зовнішньої кишені жуйку. Підійшов до дівчини, маківка якої сягала мені підборіддя. На хвилику зупинився позаду неї, вдихаючи її запах. Це був аромат молодості й цитрусових, десь на його дні чаїлися солодкі нотки і гірчив мигдальний горіх. Свіжий, але складний і багаторівневий запах.

Анна розвернулася й кинула на мене швидкий погляд знизу вгору. Наші очі зустрілися. Вона була так близько, що я міг обійняти її. Це був би чудовий початок, але з непередбачуваними наслідками. А шанс у мене всього один, тож я вирішив застосувати безпрограшну схему:

— Анно, якщо у вас є вільна хвилинка, я був би вдячний вам за пораду. Річ у тім, що я всього втретє в Парижі і знову в справах. У мене так і не було ніколи змоги побачити його нормально. А водночас не хочеться йти за переліком протоптаних туристами місць, я давно мрію відкрити це місто зсередини. Я так багато читав про нього у різних письменників, що добре знаю книжковий Париж, але отримати кілька вказівок від живого навігатора — це зовсім інше задоволення. Тому я так зрадив, коли почув, що ви з України. Добре мати когось місцевого. То, може, поділитися зі мною улюбленими місцями, закладами? Або навіть самі покажете, якщо маєте вільний час. Я буду дуже вдячний.

І покажу вам свій номер, проведу екскурсію ліжком і ретельно вимію кожен вигин вашого солодкого тіла під душем, — хотілось додати мені, але цю фразу я залишив для майбутньої книжки. Щоб не забути її, я хутко витягнув маленький молескін із кишені піджака й почав записувати.

— Бачу, ви підготувалися до диктанту поради, — увічливо, але без кокетства відповіла дівчина. — На жаль, я не зможу вам допомогти, бо сама в цьому місті туристка. Я тут лише вдруge і ще не все бачила. А що ce ви пишете?

— Нічого особливого, це в мене професійне. Письменник мусить записувати думки, ідеї сюжетів, фрази, жарти, навіть цікаві слова. Це наша робота. Ти ніби ходиш по лісу й шукаєш гриби: ось випадково за деревом знайшов опеньки, а ось червоний капелюшок підосиковика біля папороті, часом навіть білий гриб трапляється — і треба швидко їх зрізати, тобто записувати, бо вони блискавично вилітають з голови. Я часом навіть вночі зриваюся й записую щось, для цього завжди біля ліжка, поруч зі склянкою води й книжкою, тримаю блокнотик, — якщо вона цікавилася літературою, то й підкочувати до неї найнадійніше було з цього боку.

— О, я читала таке колись про Богдана-Ігоря Антонича, який прокидався й першим ділом записував свої сни.

— У вас філологічна освіта?

— На жаль, так, — розсміялася вона.

— То ми колеги по нещастю, — усміхнувся я, відчуваючи, що крига між нами тане.

Уже за мить ми сиділи в зручних фотелях тераси кафетерію, розташованого віддалік від головної сцени. Тут було тихо й можна спокійно поговорити. Замовивши два келихи шаблі, газованої води з лимоном і багет з намазкою, я зняв окуляри, поклав молескін на стіл біля себе і розвернувся до дівчини.

— Розкажуйте.

— А що саме вас цікавить? — знітилася вона.

— Дивіться, ми з вами в нерівній позиції, адже ви про мене бодай трохи, але знаєте, раз прийшли на сьогоднішню презентацію, а я про вас узагалі нічого не знаю, — пояснив я.

— Так, справді, я вас знаю. Можна сказати, що навіть добре, бо читала ваші книжки і мені завжди здавалося, що там багато автобіографічного, — резонно зауважила вона. — Ви були дуже популярним на нашому філфаці. Викладачі казали, що ви занадто фривольний і скандальний, але студенти, особливо студентки, а в нас на потоці були переважно студентки, дуже вас любили. Тому я здивувалася, коли побачила у фейсбуці анонс вашої презентації. Це ж треба, такий збіг, що я в Парижі і якраз у цей

час така українська культурна подія. Я дуже скучила за всім українським, тому й зазирнула.

— А який філфак ви закінчили?

— Київського університету Шевченка. Я сама з Вишгорода, тому і в ліцей до Києва їздила, і в університет теж.

— А яка філологія, французька?

— Ні, українська. Я мала би бути вчителькою українською мови й літератури, але стала утриманкою в декреті.

Останнє речення збило мене з пантелику. Передусім відвертістю про утриманку. Але також спантеличили слова про декрет: оце дівча може бути мамою?

— Не дивіться на мене та-а-а-ак, — продовжила Аня, помітивши моє щире здивування. — Я кажу вам правду.

— У вас є дитина?

— Діти. Двоє дітей!

— Господи, я не можу в це повірити, — сказав я і підтвердив свої слова вигнутими вгору бровами. — І що, чоловік теж є?

— Є, звісно!

— Ще скажіть, що він і є батьком ваших дітей — і тоді я просто встану й підзу відси топитися в Сену!

— Вперед! — розсміялася Анна, взяла келих і цокнула ним об мій.

Ми випили, продовжуючи усміхатись. Я взяв до рук ножа й швиденько намастив кусні багета на-мазкою. Перший запропонував дівчині, виявляючи цим свою турботу.

— Дякую, — мовила Анна, смачно відкусивши шматок закуски.

— Ви згадали, що теж погано знаєте Париж. А де ви живете і що в такому разі робите тут?

— Ми живемо в Ізмірі, це такий морський порт у Туреччині, може, знаєте.

— Як же не знати Смирну, це старе грецьке місто з його жахливою долею! Це ж про нього написав один з моїх улюблених парижан — Ернест Гемінґвей.

— Ви про розпачливий крик мартинів «У порту Смирни»?

— Аякже. Дуже пронизливий, точний опис. Незабутній. Але про Смирну й Ізмір я, звісно ж, знаю більше, бо мій другий фах — балканістика, зокрема з фокусом на колишній Османській імперії.

— Я знаю, читала «У погоні за варварами», — перебила мене Анна.

— Ось бачите, ви все про мене знаєте, а я, мов той сліпець у темній кімнаті, ходжу навіпамацки й нічого не розумію. Давайте піднімемо келихи за знайомство і ви таки розкажете мені щось цікавеньке про себе, — запропонував я.

Наша розмова точилася так легко й невимушено, що я навіть вигадав заризикувати жартом про брудершафт, але вчасно прикусив собі язика, бо дівчина й справді почала розповідати.

Анна вже чотири роки жила в Туреччині. На останньому курсі університету вона пішла з подругами на дискотеку, де познайомилася з майбутнім чоловіком. За столиком поруч сиділа компанія турків, які почали пригощати дівчат просеко. Деякі з чоловіків поводитися розв'язно, маскуючи свою хіть під сп'янілість. Але, ніде правди діти, деякі з дівчат охоче їм відповідали і з кожним танцем притискалися все ближче.

Юсуф був не таким. Він сидів у кріслі й величаво розглядав розхристаний п'яний натовп. Пригублював віскі і майже не сміявся. Йому було далеко за тридцять, але чоловік стежив за собою і скидався на кіноактора. Зализане гелем вороняче волосся, засмагла шкіра й розстебнута на два ґудзики біла сорочка, недбало підкочені рукави, великий годинник на зап'ясті правої руки, цікавий золотий перстень на безіменному пальці лівої. Повільні рухи, розумні очі, бистрий погляд. Вродливий чоловік, схожий на грецького судновласника.

Анна не мала особливого настрою танцювати, до того ж її дратувала арогантна наполегливість решти турків, що кидалися на неї передусім. (Як зрозуміла

пізніше, вже поживши в Туреччині, чоловіків приваблювало її світле волосся, для них вона була блондинкою, найпалкішою мрією кожного ловеласа з Півдня). Тож кілька разів так складалося, що решта компанії виходила на танцпол, а за столиком залишалися тільки Анна й імпазантний «судновласник».

— Юсуф, — коротко представився він і простягнув для потиску руку; згодом дівчина зрозуміє, що у кожній деталі її майбутній чоловік намагався демонструвати свою європейськість.

— Анна, дуже приємно, — без особливого інтересу відповіла п'ятикурсниця.

Але розмова вже зав'язалася і спочатку просто, за законами грічності, вела їх кудись далі, аж поки вони й справді не відчували, що є теми, які їх поєднують. Юсуф походив із якогось анатолійського містечка, його батько був впливовим бізнесменом, який забезпечував третину країни свіжими овочами й зелениною. Синові він захотів дати інше майбутнє, тож вислав вивчати міжнародне право до Англії. Вештаючись старовинним кампусом і багато подорожуючи Британією, Юсуф збайдужів до обраної професії і відчув натомість потяг до минулого. Закоханий у вабливе сяйво старих часів, він узявся самотужки вивчати історію мистецтва.

Його приваблювали аристократичні інтер'єри, вишукані меблі давніх епох, які з плином часу не

втрапили свого лоску і зручності. Він заглядався на портрети жінок із минулих сторіч частіше, ніж на реальних дівчат на вулицях. Викохавши в собі переконання, що минуле було кращим і витонченішим за теперішнє й майбутнє, Юсуф перетворив свою пристрасть на роботу. Спочатку, потай від батька, купував старі дрібнички у свою особисту колекцію, але згодом йому випала нагода їх перепродати і трохи заробити.

Так він став колекціонером творів мистецтва й антикваріату. Знаючи слабкість турецьких еліт до всього європейського, він правдами й неправдами скуповував антикваріат у країнах старої Європи, навсібіч використовуючи османську практику бакшишу, перевозив цінні речі в Туреччину й там продавав їх у власних салонах в Анкарі й Стамбулі. Згодом його бізнес поширився на весь Близький Схід, і батько, що в перші роки вважав Юсуфа ледь не втраченим блудним сином, прийняв його роботу і почав пишатися її результатами.

Ставши на ноги, Юсуф повернувся в Туреччину й придбав собі розкішну віллу на околицях Ізміра. Колись давно вона належала багатому грецькому купцю, і цей фактор був для придбання чи не важливішим за приголомшливий вид на море з вікон спальні й тераси. Ізмір навіть після вигнання звідти грецької більшості, про що так пронизливо писав

воєнний кореспондент Ернест Гемінґвей, залишився найбільш європейським містом Туреччини. Багатим, комфортним і, на відміну від Стамбула, тихим. Ідеальне місце для відпочинку меланхолійного багатія.

— Вас зацікавила ця річ? Значить, у вас гарний смак, — ледь не крикнув Юсуф, намагаючись пробитися крізь шум дискотеки.

Анна знітилася, бо чоловік зловив її погляд на золотому персні. Ще подумає, що мене цікавить золото і його гроші, подумки вилаяла себе вона. Але вголос відповіла:

— Так, ця змія на ньому заворожує. Дуже цікава річ.

Юсуф вдоволено усміхнувся і підсів ближче до дівчини, щоб продовжити розмову. Простягнув до неї руку й показав перстень з різних боків. Масивна золота каблучка увінчувалася вгорі головою змії, що мовби обкрутила палець. Тьмянний полиск золота справді заворожував. У прикрасі вгадувалася стара, добротна річ, виконана вмілими і терплячими руками. На такий виріб ішли місяці, і майстер міг добряче посадити свої очі, випещуючи найменші деталі. Але зате й змія із роззявленою пащею водночас приваблювала і лякала.

— Це дуже давній перстень, ми оцінюємо його як виріб XV століття. Змій — відомий у багатьох

культурах символ, зокрема й у вашому християнстві все почалося зі змія. Але, безумовно, змія як архетип куди древніша за християнство, — де-що зверхньо пояснював Юсуф, мовби отримуючи сатисфакцію від знецінення християнства перед християнкою. — Датувати цю каблучку легко, а от визначити її культурну приналежність складніше. Ми знаємо, що походить вона із Месопотамії, древнього Межиріччя, де перетиналися цивілізації, культури й раси протягом тисячоліть. Десь на тому перехресті і зродився задум цього маленького шедевра. Вважається, що його виконав ювелір з міста Мардін, лише там ремесла все ще сягали таких висот у пізньому Середньовіччі.

— Дуже цікаво. І дуже колоритна річ. Звідки він у вас? — спитала дівчина.

— Я придбав його в Лозанні в одного колекціонера. Думаю, перстень опинився в Європі десь сто п'ятдесят років тому. Перед Першою світовою, коли Османська імперія вже нестримно занепадала, європейські шакали вивозили з нашої країни твори мистецтва й коштовності за ціною нижчою, ніж вартував сам метал. Тепер, коли мені трапляється нагода, я повертаю де-що додому. А ви цікавитесь мистецтвом?

Анна розповіла, що любить поезію і вчиться на філології. Відвідує музеї й картинні галереї, буває

у філармонії, у гуртожитку слухає в навушниках класичну музику, щоб відгородитися від навколишнього гамору. Але сама жодних цікавих творів мистецтва не має, а її родина живе достатньо скромно й приземлено, тож удома в них тільки дешевий блискучий репринт «Таємної вечери». Та коли вона стане на ноги, обов'язково дуже ретельно підбиратиме собі картини додому, відвідуватиме майстерні художників, це її мрія. Щирість і простота відповіді сподобалися Юсуфу. Він навіть хотів сказати, що недавно придбав віллу над морем і був би не проти, щоб така вродлива білявка зайнялася її обстановкою й інтер'єром. Але змовчав, бо не хотів квапити події. Це не в його стилі.

— А що ви робите в Києві?

— Мене запросили друзі, це турецькі бізнесмени з різних сфер. Двоє з них займаються побудовою доріг в Україні, мають свої контракти з державою тут, а решта шукають, де б і на чому заробити. Хтось прилетів просто відпочити, бо слава про київські клуби й вечірки розійшлася далеко по Туреччині. Я ж скористався можливістю, щоб приїхати й окинути оком ринок творів мистецтва. Антикваріату і цінних речей у вас обмаль, бо через Україну кілька разів прокочувалися страшні війни, мародери й окупанти. Але є дуже цікаві художники й мистецькі школи. Українське мистецтво наразі дуже

недооцінене в світі, але завжди так бути не може, ви ж ідете в Європу. Тому це слушний момент, щоб заінвестувати в колекцію живопису і скульптури. Може, підкажете мені кілька цікавих імен?

Перш ніж розійтися з клубу, в якому вони навіть не торкнулися одне одного, Юсуф і Анна обмінялися електронними адресами. Дівчина одразу ж викинула його візитівку, щоб не мати спокуси написати першою. Та невдовзі Юсуф озвався сам і нагадав їй про прізвища українських сучасних художників. Дівчина підготувала список, і зав'язалося листування. Воно було таким піднесеним, що за кілька місяців Анна погодилася прилетіти до Юсуфа в Антверпен, щоб разом оглянути кілька цікавих колекцій антикваріату. Їй було незручно, що квиток на літак придбав для неї чоловік, але він поводився так шляхетно, по-джентльменськи, аж та незручність випарувалася, змінившись відчуттям комфорту й надійності в його товаристві.

Бентежило дівчину тільки те, що в Антверпені вони не переспали, і додому вона поверталася з переконанням, що познайомила з дивакуватим і схибленим на мистецтві турецьким метросексуалом. Та згодом зустрічі почастишали і все стало на свої місця, а після одруження вона з паузою в рік народила йому двох хлопчиків. Зі смаком обставила віллу і взагалі наповнила його життя змістом (останнє — з її слів).

— Тож можете називати мене турецькою бранкою. Я маю няню, хатню робітницю і навіть водія, але все одно з дітьми і доглядом за чоловіком стільки клопотів, що я наразі ніде не працюю. Планую відкрити приватний англomовний дитячий садок в Ізмірі, але це все ще лише проєкт.

— Козаки завжди вважали за високу честь і обов'язок викрадати турецьких бранок, — сказав я і підніс келих для тосту. — Вип'ємо за вас, бранку, утриманку і королеву Франції!

Анна всміхнулася, допила вино й додала:

— І маму в декреті, це окрема робота!

— І маму в декреті, — погодився я і жестом руки підкликав кельнера.

Коли він поповнив наші келихи, я продовжив:

— Але ви так і не сказали, що робите в Парижі.

— Все просто, мені завтра двадцять п'ять років. Чоловік зробив мені такий подарунок — діти залишилися з нянею і його родиною, а ми прилетіли на кілька днів у Париж. Він тут має також справи, і я скористалася його відсутністю, щоб відвідати вашу презентацію, але загалом це романтична подорож. Він у мене в душі романтик, хоч і старанно приховує це.

— Я теж романтик, — збрехав я і цокнувся з нею келихом.

Однак після наступного келиха Анна вибачилася й пішла. Її чекав чоловік, а мені судилося

провести решту своїх паризьких вакацій на самоті (хоч я й шукав гречки). Наостанок я ніби жартома попросив у неї мейл, аби поцікавитися списком найкращих українських художників, а вона розсміялася й показала мені в смартфоні свою сторінку у фейсбуці. Ми додалися, і ще того ж вечора я написав їй щось миле в чат.

Найдивовижніше, що мені не довелося вигадувати нічого нового і протягом кількох наступних місяців я рухався протореними Юсуфом стежками. Ми чатилися про мистецтво, обмінювалися лінками на цікаві статті, кидали одне одному меми, радили книжки й обговорювали фільми.

Виявилося, що Анні бракує спілкування на високих регістрах. Шлюб, загалом щасливий і гармонійний, обтяжував її побутом і рутиною, а вона, випускниця філології, мріяла про любов і романтику. Я щосили намагався заповнити цю лакуну в її житті собою. Наш чат можна було б видати окремою книжкою. Я демонстрував зацікавлення, турботу, захват і тугу за нею. Питав про сніданок і бажав доброї ночі. Вислуховував (тобто переважно вчитував) її нарікання на чоловіка і плітки про подруг. Делікатно просив її про селфі у дзеркалі туалету і розповідав про своє збудження. Разом ми вигадували десятки сюжетів про нашу пристрасну зустріч у різних містах і епохах.

Це були фантазії, цікавіші й кольоровіші за наше звичайне життя.

Я мав до них антидот, бо кохав свою дружину і був щасливим у шлюбі. До того ж дуже багато подорожував і часто змінював картинку перед очима, провітрював голову і періодично переживав ситуативні інтрижки на одну ніч. Анна ж справді була переважно бранкою, що мала вдосталь часу на вдивляння в морську далечинь, а це завжди провокує мрійливий настрій. Мріяла вона про інше життя і використовувала для цього підручний матеріал, тобто спілкування зі мною.

Ось так, не до кінця цього бажаючи, я став чоловіком з її мрії. Той вимріяний ідеал мав небагато спільного з реальним прототипом, зате реальний прототип міг користуватися здобутками ідеалу. За ці кілька років ми бачилися десятком разів — переважно в Туреччині, але також і в Австрії та Нідерландах. А коли вона у відпустку приїхала провідати маму, я винайняв помешкання в Києві, й ми провели разом медовий тиждень.

Не можу сказати, що вона була для мене лише привабливим тілом. Мене чарувала вся ця історія, терпка забороненість адюльтера і шарм східного гарему, з якого мені перепала найзагадковіша бранка. До того ж Анна справді була цікавою співрозмовницею, і я впевнений, що якби не сімейне життя,

вона б могла зробити блискучу кар'єру в мистецтвознавстві. Припускаю, що вона й сама щось потай писала — така то була натура.

Втім, відчувався великий дисонанс між почуттями й відданістю нашій таємній історії. Для мене це була пригода — виняткова й цікава, та все ж одна із. Для Анни це була мрія, вікно в життя з іншим варіантом долі. Вона не просто любила романтику, а й хотіла б стати романтичною героїнею, здатною на безрозсудні й божевільні вчинки в ім'я кохання.

Власне кажучи, асиметрія між нашим почуттями й очікуваннями зростає до тієї міри, що ризикувала перетворитися на небезпечну прірву. Зріліший і розсудливіший, я вирішив покласти цій історії край.

І як прощальний — прекрасний і романтичний — акорд запланував любовне побачення у Стамбулі. Я мав прилетіти туди на кілька днів наприкінці серпня з презентацією книжки, тож заздалегідь повідомив про це Анну, і вона вигадала собі ідеальне алібі: мала вирушити до Стамбула на короткі курси менеджменту для артдилерів, усього кілька днів — і престижний сертифікат у кишені. Ми забронювали номери в одному готелі і подумки готувалися до прекрасного часу разом. Кожен із нас мав на цей час свої плани.

Але втрутився підполковник Віктор Тимченко.

Розділ 3

Валізка шпигуна

— Друже полковнику, дозвольте зайти, — у дверях з'явилося усміхнене обличчя Віктора Тимченка.

— О, заходь, але визначся, друже чи полковнику, — відповів худорлявий довготелесий офіцер за столом.

Він підвівся, і чоловіки обнялися, як старі друзі. Тимченко поставив біля столу паперовий пакет.

— Там таємні документи?

— Ні, там коньяк, фермерський сир і домашня ковбаса. Все, чим багата наша сонячна закарпатська земля, — усміхнувся Тимченко.

— Хочеш, щоб мене посадили за хабар? — уже без усмішки сказав співрозмовник.

Він був абсолютно не схожий на співробітника спецслужб і саме тому був ідеальним спецслужбістом. Худий, височезний, лисуватий, вбраний у джинси і якусь невиразну сорочку з коротким рукавом, чоловік радше скидався на ріелтора чи

адміністратора ресторану. Але насправді це був керівник управління контррозвідки СБУ, один із найзагадковіших персонажів в українських спецслужбах. Колеги називали його позивним «Мозок», бо цей сорокасемирічний чоловік умів вигадувати хитромудрі і — що найголовніше — реалістичні у виконанні плани. Це саме він вигадав структуру і перезапустив 5-те управління СБУ після початку російської агресії в 2014 році. Створив з нуля, набрав і навчив нових людей, часто без сприяння, а подекуди й попри спротив і саботаж просякнутої російськими агентами Служби безпеки України.

— Рома, — звернувся до співрозмовника Тимченко, вмотивившись на незручному стільці з іншого боку столу, — у нас все готово, мені потрібне твоє затвердження, наш об'єкт післязавтра вилітає в Стамбул.

Начальник вийняв сигарету, підкурив її й видихнув густу хмару диму. Відкотився в кріслі на кілька десят сантиметрів дозаду й виставив ноги в кросівках на стіл. Задумався.

На стіні загудів кондиціонер. Чоловіки сиділи у звичайному офісному центрі, що пасував би якісь комерційній компанії з продажу молока або підгузків. Після початку повномасштабного вторгнення і перших ракетних ударів ключові управління розкидали по цивільних об'єктах, звичайних будинках

і навіть торгових центрах. Повісили якісь банальні таблички, а співробітників зобов'язали приходити на роботу в цивільному одязі. Тож у цей момент у досить бідно обставленому офісі ніщо не вказувало на те, що тут вирішуються важливі й дотичні до війни справи.

— Вітя, я з важким серцем даю добро на початок операції. Вибраний тобою агент цікавий, харизматичний, але все ж абсолютно недосвідчений. Він може зірвати операцію передчасно, ти ж розумієш, що це тільки перші фази? Якби він був укінці, то було б менше мороки, а розголос на фінальному етапі нам би вже не зашкодив, а навіть допоміг. Але тепер усе ще вилами по воді, дуже багато ризиків, а ми відправляємо на завдання зеленого самозакоханого піжона.

— Він не піжон. Самозакоханий — так, але в їхній професії всі такі. Лемак сам зробив себе, у нього міцний характер. І завдяки успіху він самовпевнений, тому я в ньому не сумніваюся. Здається, йому навіть сподобалося це завдання, це ж романтика. Він себе бачить шпигуном, як у якомусь фільмі. Тож хай кайфує і робить свою роботу, нам це вигідно. До того ж він майже нічого не знає про операцію, я навіть не назвав йому ім'я мішені. Коли прилетить у Стамбул, отримає більше інформації, а наразі думає, що просто треба простежити за російським

воєнним злочинцем, зробити такий патріотичний вчинок.

— Ну добре, але він розуміє, що це ризик? Його можуть зловити турки і посадити до в'язниці за шпіднаж на п'ятнадцять років як мінімум. Зрештою, в процесі ліквідації щось може піти не так — і він сам загине.

— Ні, це йому знати не потрібно. Я маю плани на всі ці ситуації, включно з ліквідацією самого Лемака, якщо він становитиме загрозу витоку інформації про всю операцію.

— Ну ще цього нам не вистачало! Українська спецслужба вбиває українських письменників! Уявляю цей заголовок!

— Рома, в мене робота така — розробляти всі сценарії, в тому числі й найгірші. Якщо доведеться ліквідувати його, ми це зробимо, але я впевнений, що до цього справа не дійде. Він має виконати свою роботу, і ми його відпустимо додому, бо ж він усе одно нічого не знатиме. Він як у шорах — бачить тільки те, що ми йому показали. У нього ідеальна легенда і легка роль, бо він грає самого себе. І ми з ним весь час на зв'язку, тож будемо його вести по кроково, в усьому допомагати.

— Гаразд, розкажи ще раз план у загальних рисах.

Тимченко витягнув із рюкзака паперову течку, розв'язав її й поклав на стіл кілька аркушів паперу.

На них були різні схеми, карти місцевості, а на одному виднілося фото Арсена Лемака й детальний психологічний портрет. Розклавши все на столі, підполковник почав пояснювати.

Арсен Лемак прилітає в Стамбул рейсом із Будапешта ввечері 20 серпня. Як і зазвичай у таких ситуаціях, гостя зустрічає на летовищі машина українського генконсульства. Конкретно його зустріне Діана, співробітниця генконсульства, яка має давню історію контактів із контррозвідкою: зокрема саме вона з боку українських спецслужб наглядає за працівниками українських консульств у Туреччині та посольства в Анкарі. Робить це дискретно й ефективно, на неї можна покластися.

Діана відвозить Лемака в готель The Peninsula Istanbul. Бронювання вже оплачене, він має жити на тому ж поверсі, що й мішень — на третьому. Уже після заселення Лемак звітує про прибуття і зникаючим повідомленням отримує на телефон досьє на мішень. Починає стежити і надає всю зібрану інформацію. Протягом трьох днів рухається за мішенню, вивчає способи пересування містом і шукає момент, коли жертва найбільш вразлива. Делікатність ситуації в тому, що мішень прибуває в Стамбул разом із дружиною і двома дітьми, ліквідація має відбутися не в їхній присутності. Визначивши

час, коли жертва з родиною перебуває поза готелем, Лемак проникає в його номер у пошуках документів або носіїв інформації.

На третій день Лемак отримує контакти виконавця, передає йому інформацію в режимі реального часу. В разі потреби створює можливість для виконавця проникнути в готель, але робоча версія — напад на вулиці в темний час доби. Лемак організовує зустріч мішені і Виконавця. Виконавець здійснює ліквідацію, маскуючи її під пограбування. Обшуковує тіло, забирає всі речі й передає Лемаку, який розраховується з ним готівкою і привозить усе здобуте назад в Україну. Оцінюючи виконане, ми ухвалюємо рішення про те, чи це була одиночна акція, чи будемо залучати його до роботи ще.

Полковник закупив ще одну сигарету і довго розглядав папери на столі. Було очевидно, що йому щось муляє, тож він зважував усі факти й деталі. Врешті заговорив:

— Вітя, станом на зараз все тримається купи. Якби це був листопад, я б зразу погодив і ні про що не думав. Але серпень, операція «Тритон» лише починається і тому вона ще дуже крихка. Кожна хиба вилізе нам боком і зруйнує загальний план, над яким ми працювали майже рік. Тому зберігаємо режим максимальної секретності, жодних

електронних документів і третіх осіб, звітуєш мені напругу.

— Шеф, я зрозумів. Тому й приїхав у Київ, щоб розказати все особисто. Ситуацію тримаю на контролі сам, веду всю комунікацію сам, цифрових слідів не залишаю. Я простежив, чи після наших зустрічей Лемак не хвалиться співпрацею зі спецслужбами: він мовчить, це дорослий і відповідальний чоловік. Він нам підходить, має всі задатки, у нього є швидка хватка, він вроджений актор. Має один мінус, але з цим нічого не вдієш.

— Алкоголь?

— Ні, він п'є щодня, але помірно.

— Жінки?

— Ні, він їх добре контролює. Це його улюблена фішка.

— То що тоді?

— Він занадто чесний. Це принципова й правильна людина. Йому може бути начхати на мораль, коли він спить із дружиною міністра енергетики, але в усьому іншому він категоричний і справедливий.

— Добре. Іншого шансу в нас не буде, бо неясно, коли мішень знову виїде з Росії. Отже, беремося до справи і починаємо операцію «Тритон». За Лемака відповідаєш головою. В разі фіаско це буде кінець твоєї кар'єри.

— Вас зрозумів, пане полковнику.

Я дістав із-за шафи маленьку чорну валізку й розкрив її на підлозі посеред кімнати. Збоку від неї на акуратну купку почав складати речі. Першим там опинився подорожній несесер із шампунем, зубною щіткою, бритвою й лосьйоном після гоління, гелем для зачісування волосся і ножичками.

Туди ж поставив пакет із білизною й футболками для сну. Окремо підібрав п'ять білих сорочок — на кожен день по одній. Також мені потрібні були речі в дорогу: джинси, поло, легкі кросівки. Для виступу я взяв чорні черевики. У мене були два годинники: один, легкий і простіший, до джинсів, другий — солідний і витриманий у класичному стилі — я надягав до вишуканіших нарядів на виступи.

Прогноз погоди провіщав сонце і спеку, але наприкінці серпня повітря ввечері вже холодне, особливо над відкритою водою, де завжди панують протяги. Підполковник Тимченко сповістив мене, що житиму я в розкішному п'ятизірковому готелі The Peninsula Istanbul, розташованому прямо в центрі міста на березі Босфору.

Протяг тут не простий, це вітер між Європою й Азією, перегукування між Чорним і — через Мармурове — Середземним морями. У такій локації ввечері й сніданки мають бути виключно на терасі. Це означало, що я взяв два піджаки: один кежуал і один строгіший вечірній. Порозмисливши,

докинув ще один піджак на випадок, якщо раптом посаджу пляму чи доведеться двічі поспіль сидіти за столом в одному товаристві. Джентльмену негоже двічі з'являтися на публіці в тому самому піджаку. Особливо коли живеш у готелі, де ціна за добу в кілька разів вища за ціну твого піджака.

Крім цього, я планував узяти з собою дві книжки для читання й кіндл, великий записник і маленький молескін, який завжди ношу з собою в кишені. Поруч поставив ще дві пляшки коньяку «Тиса», запаковані в подарункові тубуси. Це були подарунки для турецьких організаторів та українського генерального консула в Стамбулі. Маленькі жести уваги завжди дуже важливі.

Навіть якщо частину цього розподілити в мій наплічник, речей для маленької валізки було вже за багато. А ще ж папка з документами, лептоп і зарядки, дві пари сонцезахисних окулярів у футлярах, снєк і вода в дорогу. Я закрив валізку й поставив її назад, натомість викотив із комори свою велику валізу. Я завжди по можливості уникаю її, хочеться мандрувати з легкою ношею, але що поробиш, така вже в мене робота, що я мушу мати певний сценічний мінімум речей. Плюс великої валізи в тому, що на зворотній дорозі я зможу туди вмістити подарунки від організаторів і куплене на стамбульських базарах. А принаймні дрібномелену каву для

джезви, зерна кардамону, деякі солодощі і прянощі я точно планував придбати.

Ось і все. Набір шпигуна готовий.

Чесно кажучи, мене трохи спантеличило те, що для проведення операції я не потребував жодної спеціальної підготовки чи специфічних технічних засобів. Камера в гудзику піджака, отрута в ампулі, що ховається в дужці окулярів, смертельна кулькова ручка, годинник із вбудованим зарядом динаміту, якийсь вигадливий автомобіль, що в критичний момент злітає у воду і може плисти як катер — мені здавалося, що шпигун мусить мати хоч щось із реманенту Бонда.

Десь усередині мене загніздилася підозра, що це неправильно й непрофесійно. Мене б могли бодай навчити стріляти з пістолета, провести якийсь бойовий інструктаж чи курс психологічної підготовки для допитів. Принаймні так я собі це уявляв. Але нічого з цього мені не дали, і я не розумів: це халатність відповідальних співробітників СБУ чи просто наша держава настільки жебрача, що для проведення спецоперацій мене можуть спорядити лише напутнім «ну, з богом!».

А саме так нашу останню розмову завершив підполковник Тимченко.

— Тобто я маю летіти у повному невіданні, куди й для чого мене висилають? — спитав я, коли ми з Тимченком прогулювалися парком в Ужгороді.

— Так, саме так. Це один із основних принципів безпеки. Ви володієте дуже обмеженою інформацією, тому вона для вас не становить загрози. Уявіть, що вас заберуть із черги на паспортному контролі одразу після прильоту в Стамбул і відведуть на допит. Усяке може бути: якщо в нашій структурі є кріт чи ми десь налажали з передачею інформації, вас можуть схопити вже на перших кроках по турецькій землі. А так ви нічого не знаєте, допит буде ні про що, вас відпустять.

— А є ризик, що хтось злив інформацію про моє завдання турецьким спецслужбам?

— Чи є ризик? Звісно, що є. Він є завжди, — Тимченко глянув на мене, як на ідіота. — Та ще й в умовах війни! Але ми дуже обережні, тому я сподіваюся, що все пройде гладко.

— А чому я не можу дізнатися ім'я росіянина вже?

— Ви отримаєте всю інформацію після прибуття в готель. Як і домовлялися, ви записуєте номер, який я вам надав, у телефоні як «Кохана». Туди будете надсилати різні дурнички з дороги: як пройшли кордон, фотки бургера з кафе, крила літака з ілюмінатора. Час від часу запитуйте в неї, як діти. Так ми будемо відстежувати ваше пересування і прогрес у реальному часі.

— А хто мені відписуватиме?

Кінець
безкоштовного
уривку. Щоби
читати далі,
придбайте,
будь ласка,
повну версію
книги.